

วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ

กรณีศึกษาการจัดการเรียนการสอนช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 และช่วงที่โควิด-19

ผ่อนคลายของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

A STUDY OF LEARNING AND TEACHING MANAGEMENT DURING THE COVID-19

PANDEMIC AND THE COVID-19 RELIEF OF PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA

SPECIAL EDUCATION CENTER

Received: APRIL 24, 2021

Revised: MAY 17, 2021

Accepted: MAY 26, 2021

ธัญชา สู้คง¹ และ ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์²Thanutcha Sookong¹ and Pawinee Srisukvatananan²¹ สาขาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์² รองศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์^{1,2} Faculty of Education, Kasetsart University, Bangkok 10220 Thailand¹ Corresponding author, E-mail: thanutcha.s@ku.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาการบริหารและการจัดการเรียนการสอนของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและการสะท้อนคิดที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ทั้งสามช่วงเวลา คือ ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ครั้งแรก(เดือนมีนาคม -เดือนมิถุนายน 2563) ช่วงที่โควิด-19 ผ่อนคลาย (เดือนกรกฎาคม-เดือนธันวาคม 2563) และช่วงการแพร่ระบาดใหม่ (เดือนมกราคม 2564) เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและครูที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 2 คน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย ด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัย พบว่า ช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ครั้งแรก ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษได้บริหารงานด้านการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์และให้ครูทำการสอนในรูปแบบคลิปวิดีโอแทนการสอนในชั้นเรียน ช่วงผ่อนคลายของสถานการณ์โควิด-19 ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษและครูได้ปรับการจัดการเรียนการสอนให้อยู่ภายใต้มาตรการป้องกันโรคโควิด-19 สำหรับช่วงของการแพร่ระบาดใหม่ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษและครูได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ที่มีความพร้อมมากขึ้น จากสถานการณ์ดังกล่าว ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษและครูได้สะท้อนประสบการณ์การบริหารงานและการจัดการเรียนการสอนอย่างมีระบบที่รู้ทันการเปลี่ยนแปลงและจัดการเพื่อประโยชน์และความปลอดภัยของนักเรียนเป็นสำคัญ ครูเรียนรู้เทคนิคการสอนและผลิตสื่อการสอนออนไลน์ที่สามารถถ่ายทอดทาง YOUTUBE เพื่อผู้ปกครองและผู้สนใจอื่นๆ สามารถเรียนรู้นำไปสอนนักเรียนที่บ้านด้วย

คำสำคัญ: การจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ, ศูนย์การศึกษาพิเศษ, การเรียนออนไลน์, โควิด-19

ABSTRACT

This research was to study the administration and the management of teaching and learning at Phra Nakorn Sri Ayutthaya Special Education Center During the COVID19 Pandemic at three different periods-The first COVID 19 outbreak in Thailand during March- June, 2020, the second period when the pandemic was more relieved during July – December 2020, and the third period when the Covid19 pandemic resumed again from January 2021.The data were collected by means of in-depth interview. The Director of at Phra Nakorn Sri Ayutthaya Special Education Center and the two teachers assigned by the Director were interviewed. The research result showed that during the first COVID19 outbreak, the teaching and learning was changed from face-to-face to online learning. Students learnt from teachers' video clips instate of learning in the classroom. During the second period when the pandemic became more relax, the director and the teachers adjusted the teaching and learning according to the COVID 19 prevention measures. When the pandemic resumed again, both administrator and teachers were more ready in implementing the online teaching. They were more ready to adjust to the changes and considered the benefit and safety of their students as the most important issues. Teachers learnt and gained more techniques in developing teaching materials and sent them via YOUTUBE so parents and other interested parties could view them and used them for teaching at home

Keywords: Learning and Teaching Management for Students with Special Needs, Special Education Center, Online learning, COVID-19

ความเป็นมาของปัญหาการวิจัย

โรคโควิด-19 COVID-19 (Coronavirus Disease 2019) ได้แพร่ระบาดเข้าสู่ประเทศไทยตั้งแต่เดือนมกราคม 2563 เป็นต้นมา มีจำนวนผู้ติดเชื้อในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีแนวโน้มที่รุนแรงและขยายวงกว้างขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้นการป้องกันและควบคุมโรคถือได้ว่าเป็นเรื่องที่สำคัญ กรมควบคุมโรค(2563) จึงได้ออกมาตรการและแนวทางการดำเนินการเพื่อเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรค คือ การใส่หน้ากาก ล้างมือ ลดการอยู่รวมตัวกันของผู้คนรวมถึงการเว้นระยะห่างในสังคม โดยให้ประชาชน หน่วยงาน รวมถึงสถานศึกษาให้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด และเมื่อจำนวนผู้ติดเชื้อมีมากขึ้น กระทรวงศึกษาธิการได้ออกประกาศกระทรวงฯ ให้สถานศึกษาทุกแห่งของรัฐและเอกชน ปิดเรียนตั้งแต่วันที่ 18 มีนาคม 2563 เป็นต้นไปจนกว่าจะมีการประกาศเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ ให้สถานศึกษาจัดให้มีการเรียนการสอนด้วยการไม่ต้องเข้าชั้นเรียน โดยปรับการเรียนการสอนเป็นทางออนไลน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563)

ตั้งแต่นั้นมาศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอน โดยใช้การสอนออนไลน์ผ่านคลิปวิดีโอ ส่วนนักเรียนที่ไม่สามารถเรียนผ่านออนไลน์ จะใช้การส่งสื่อการสอนไปให้นักเรียนที่บ้าน เมื่อสถานการณ์โควิดผ่อนคลาย ศูนย์การศึกษาพิเศษฯได้บริหารจัดการจัดการเรียนการสอนให้อยู่ภายใต้มาตรการการป้องกันโควิด-19 อย่างเคร่งครัด

ในการศึกษานี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาการบริหารและการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในสถานการณ์โควิด-19 เพื่อศูนย์การศึกษาพิเศษ,โรงเรียน,ผู้ปกครอง,ครูและบุคคลที่สนใจสามารถเรียนรู้และนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนในเหตุการณ์ที่นักเรียนไม่สามารถไปเรียนได้ตามปกติ โดยเลือกศึกษาการทำงานของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพราะเปิดโอกาสให้ผู้อื่นที่ไม่ใช่แค่ผู้ปกครองหรือนักเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษฯเท่านั้นที่สามารถเข้าถึงการเรียนรู้ผ่านคลิปการสอนได้ ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ผ่านช่องทาง **Youtube** และ **Facebook** ของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งการเผยแพร่ดังกล่าวเป็นการแสดงให้เห็นถึงการเปิดโอกาสให้กับคนทุกคนที่จะได้เรียนรู้โดยไม่ปิดกั้นการเข้าถึงความรู้ อีกทั้งศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยายังเป็นศูนย์การศึกษาพิเศษที่มีความพร้อมในการช่วยเหลือเด็กและมีศักยภาพในการบริหารงาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารและการจัดการเรียนการสอนช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ครั้งแรกเดือนมีนาคม-เดือนมิถุนายน 2563 ช่วงผ่อนคลายของโควิด-19 เดือนกรกฎาคม-เดือนธันวาคม 2563 และการแพร่ระบาดใหม่เดือนมกราคม 2564
2. เพื่อสะท้อนการเรียนรู้จากการบริหารและการจัดการเรียนการสอนของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในช่วงสถานการณ์โควิด-19

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร/กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นกรณีศึกษา การบริหารและการจัดการเรียนการสอนของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีศูนย์ใหญ่ 1 ศูนย์และหน่วยบริการ 15 หน่วย มีนักเรียนพิการประเภทต่างๆ 9 ประเภท รวมจำนวนนักเรียน 641 คน ผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษฯเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักในด้านการบริหารและครูที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารเป็นผู้ให้ข้อมูลในส่วนของการจัดการเรียนการสอน

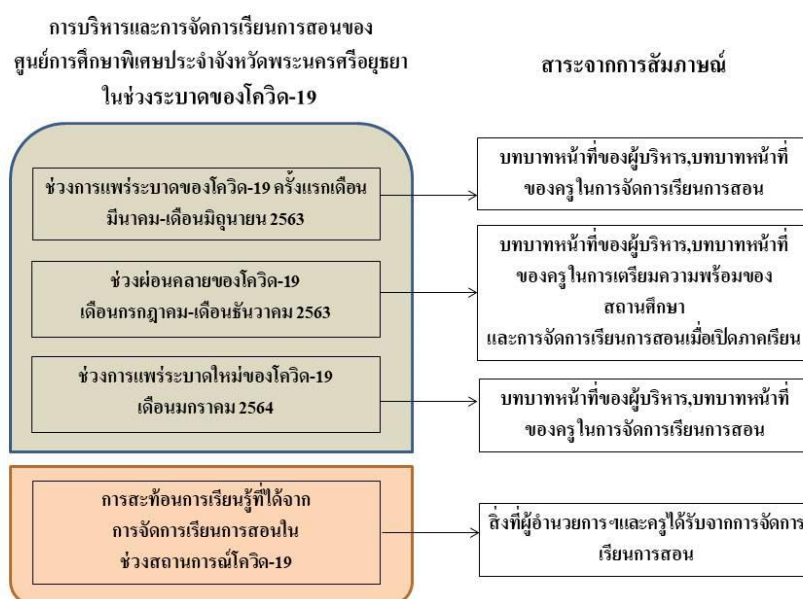
ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

1. การบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. การจัดการเรียนการสอนศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. การสะท้อนการเรียนรู้จากการบริหารและการจัดการเรียนการสอน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลที่ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้จัดการเรียนการสอนในทั้งสามช่วงเวลา คือ ช่วงเวลาที่โควิดแพร่ระบาดครั้งแรก คือ เดือนมีนาคม-เดือนมิถุนายน 2563 ช่วงผ่อนคลายของการแพร่ระบาด คือ เดือนกรกฎาคม-เดือนธันวาคม 2563 ช่วงของการแพร่ระบาดใหม่ คือ เดือนมกราคม 2564 โดยทำการศึกษาข้อมูลแบบย้อนหลังการทำงาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและครูที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารเป็นผู้ให้ข้อมูลในส่วนของการจัดการเรียนการสอน จำนวน 2 คน คือ 1) หัวหน้าฝ่ายกลุ่มบริหารแผนงานและการประกันคุณภาพการศึกษาและ 2) หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์การบริหารและการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 สามช่วงเวลา

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

การสร้างเครื่องมือวิจัย

แบบสัมภาษณ์การบริหารและการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 สามช่วงเวลา

1. ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเรื่องบทบาทของโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลในสถานการณ์(COVID-19) จาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563), ศึกษาเรื่องเทคนิคการสอนออนไลน์ช่วง COVID-19 สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จากวาทีณี อมรไพศาลเลิศ (2563) และศึกษาความรู้เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนการเปิดภาคเรียนภายใต้มาตรการป้องกันโรคโควิด-19 จาก กรมอนามัย(2563)
2. จัดทำแบบสัมภาษณ์ในประเด็นคำถามดังนี้
 - 1) การบริหารและการจัดการเรียนการสอนช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ครั้งแรก เดือนมีนาคม-เดือนมิถุนายน 2563
 - 2) การบริหารและการจัดการเรียนการสอนช่วงผ่อนคลายของโควิด-19 เดือนกรกฎาคม-เดือนธันวาคม 2563
 - 3) การบริหารและการจัดการเรียนการสอนช่วงการแพร่ระบาดใหม่ของโควิด-19 เดือน มกราคม 2564

ประเด็นคำถามทั้ง 3 ข้อ จะประกอบด้วยคำถาม 2 ส่วน คือ ส่วนผู้บริหารและส่วนครู โดย ส่วนของผู้บริหาร มีคำถาม 3 หัวข้อ คือ 1)ขั้นเตรียมความพร้อมในการบริหารการจัดการเรียนการสอน 2)ขั้นตอนงานในการบริหารการจัดการเรียนการสอน 3)ขั้นกำกับ,ติดตาม,ช่วยเหลือ,แก้ปัญหาและประเมินผลในการบริหารการจัดการเรียนการสอน ส่วนของครู มีคำถาม 3 หัวข้อ คือ 1)ขั้นเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน 2)ขั้นจัดการเรียนการสอน 3)ขั้นติดตามและประเมินผล

การหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอเครื่องมือต่ออาจารย์ที่ปรึกษาแล้วนำเครื่องมือที่ตรวจสอบแล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องคำถามกับกรอบการวิจัยและคุณภาพของการใช้ภาษา ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเป็นเอกฉันท์ว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและมีข้อเสนอแนะในเรื่องของการปรับภาษา หลังจากที่คุณวิจัยได้ปรับเครื่องมือให้มีความสมบูรณ์แล้วได้นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง แล้วนำไปเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการดำเนินการเก็บข้อมูลมีดังนี้

1. ผู้วิจัยทบทวนการขอศึกษากรณีของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจากผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษฯ พร้อมชี้แจงรายละเอียดของการวิจัยและการเก็บข้อมูล ได้มอบหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ให้แก่ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษฯ พร้อมมอบแบบสัมภาษณ์ และนัดหมายเวลาการสัมภาษณ์
2. ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษฯ และผู้ที่ได้รับมอบหมาย ในวันที่ 22 มีนาคม 2564
3. ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ทาง Line หลายครั้งเพื่อเก็บรายละเอียดข้อมูลโดยมีการนัดหมายล่วงหน้าจำนวน 5 ครั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ลักษณะข้อมูลของการสัมภาษณ์ครั้งนี้ คือ ข้อมูลเชิงบรรยาย การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการดังนี้

1. นำข้อมูลจากเทปและข้อมูลที่ผู้วิจัยบันทึกขณะสัมภาษณ์ เขียนเรียบเรียงเป็นข้อมูลเบื้องต้น
2. จัดหมวดหมู่ข้อมูลเบื้องต้นตามประเด็นคำถามวิจัย
3. ประมวลผลข้อมูลที่จัดหมวดหมู่แล้วให้ได้สาระที่ตอบคำถามวิจัยและเขียนรายงานผลการสัมภาษณ์
4. นำรายงานผลการสัมภาษณ์กลับไปให้ผู้อำนวยการฯ และครู ให้พิจารณายืนยันความถูกต้อง
5. เขียนผลการวิจัยตามรายงานผลการสัมภาษณ์และดำเนินการอภิปราย

ผลการวิจัย

1. การบริหารและการจัดการเรียนการสอนช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 ครั้งแรก

บทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร

ขั้นเตรียมความพร้อมในการบริหารการจัดการเรียนการสอน

การวางแผนการดำเนินงาน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษฯ ได้เชิญหัวหน้าฝ่ายงานต่างๆ ประชุมทางออนไลน์ผ่านโปรแกรม Zoom ประชุมงานร่วมกันปรึกษาเรื่องแนวทางการปฏิบัติงานในช่วงโรคระบาดโควิด-19 และแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ให้ครูทำงานแบบ work from home ให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการเรียนการสอนแบบออนไลน์ด้วยคลิปวิดีโอการสอน และได้มีการเตรียมความพร้อมให้กับครูก่อนเริ่มการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ คือ ให้ครูได้ทดลองอัดคลิปวิดีโอเพื่อทดลองสอนก่อนที่จะนำไปใช้งานจริง ด้วยวิธีการ คือ ครูอัดคลิปของตนเอง แล้วส่งให้ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษฯ ดูเพื่อพิจารณาและแก้ไขปรับปรุงก่อนที่จะทำการสอนให้กับนักเรียน

การประชุมงานกับครูและบุคลากรในโรงเรียนจะประชุมผ่านโปรแกรมออนไลน์ คือ Zoom ร่วมกับการใช้ Google classroom ในการส่งงานและติดตามงานของครู และใช้โปรแกรมสนทนา Line เพื่อส่งงานและรับทราบในรายละเอียดเบื้องต้นเกี่ยวกับการทำงาน

นโยบายการจัดการเรียนการสอนช่วงที่หยุดเรียน คือ การให้นักเรียนได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเองอย่างไม่หยุดนิ่งแม้ว่าจะไม่ได้มาโรงเรียนแต่พัฒนาการจะต้องดำเนินต่อ แนวทางของการจัดการเรียนการสอนในช่วงนี้ คือ การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในรูปแบบที่ง่ายต่อการนำไปสอนนักเรียนผ่านผู้ปกครอง คือ เรียนรู้จากคลิปวิดีโอที่ครูส่งให้ นำไปสอนนักเรียนร่วมกับการใช้สื่อที่มีอยู่ที่บ้าน สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้เรียนออนไลน์ผ่านคลิป จะได้รับการสอนผ่านทางโทรศัพท์และบางคนจะได้รับสื่อการสอนไปสอนที่บ้าน

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษฯ ได้มีการมอบงานให้กับครูและบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยการทำบันทึกข้อตกลงในการปฏิบัติงานรายเดือน และจัดทำบันทึกทุกเดือนในขณะหยุด โดยจะระบุหน้าที่ของครูและบุคลากรลงในข้อปฏิบัติงานเพื่อให้แต่ละคนได้ปฏิบัติงานของตนตามที่ได้รับมอบหมายและมีการเซ็นรับทราบการปฏิบัติงาน

การให้ความรู้กับครูในการจัดการเรียนการสอน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษฯ ให้ความรู้กับครูในเรื่องของวิธีการสอนในคลิปวิดีโอ ด้วยการบันทึกวิดีโอการสอนของตนเอง เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับครูทุกคน และมีการออกแบบรูปแบบที่ใช้เป็นหลักในการทำคลิปวิดีโอให้กับครู โดยรายละเอียดในวิดีโอ จะประกอบไปด้วยหัวข้อดังนี้ 1. การแนะนำตัวของครูผู้สอน 2. แนะนำเรื่องที่จะสอน 3.ชี้แจงวัตถุประสงค์ของกิจกรรม 4. อุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรม 5. เริ่มทำกิจกรรม 6. การให้คำแนะนำผู้ปกครอง 7. วิธีการประเมินทำกิจกรรม 8. ทบทวนการทำกิจกรรม 9.แนะนำการให้แรงเสริมกับนักเรียน 10. การให้กำลังใจแก่ผู้ปกครอง ซึ่งครูจะใช้แนวทางดังกล่าวในการทำคลิปวิดีโอทุกคลิปเพื่อที่จะได้ออกมาในรูปแบบเดียวกัน

การใช้โปรแกรม Google classroom ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษฯ ได้ให้ครูที่มีความรู้และความชำนาญในการใช้โปรแกรมให้จัดทำคู่มือการใช้งานไปใส่ไว้ในระบบ Google classroom เพื่อให้ครูทุกท่านได้ศึกษาการใช้งานและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

การติดต่อคลิปวิดีโอ มอบหมายให้ครูที่มีความชำนาญมาสอนและแนะนำเพื่อนครูในการติดต่อคลิปวิดีโอและเพิ่มรายละเอียดของวิดีโอ เช่น ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว สอดแทรกในวิดีโอ เพื่อให้มีความน่าสนใจในการนำเสนอมากขึ้น

การให้ความช่วยเหลือครูในการจัดการเรียนการสอน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษฯ ได้ช่วยเหลือในส่วนของการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตให้กับครูผู้สอนและบุคลากร ด้วยการติดต่อบริษัท โทร คอร์ปอเรชั่น (หน่วยงานภาคกลาง) ซึ่งได้เข้ามาให้ความช่วยเหลือในการติดตั้งเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายให้กับศูนย์การศึกษาพิเศษฯ โดยอำนวยความสะดวกให้กับครูผู้สอนเพื่อใช้ในการทำงานและติดต่อกับผู้ปกครอง แต่บางหน่วยบริการ การติดตั้งสายอินเทอร์เน็ตเข้าไม่ถึง ทำให้ต้องดำเนินการใช้ระบบอินเทอร์เน็ตผ่านระบบโทรศัพท์แทน ด้วยการแจกซิมการ์ดแบบเติมเงินให้กับครูและบุคลากรเพื่อจะได้ใช้ในการปฏิบัติงานแบบออนไลน์ได้สะดวกขึ้น

การประชาสัมพันธ์และการติดต่อกับผู้ปกครอง ให้ครูติดต่อกับผู้ปกครองผ่าน Line และการโทรศัพท์พูดคุย การประชาสัมพันธ์จะมีการให้ข้อมูลกับผู้ปกครองผ่านทาง Line Facebook ของศูนย์การศึกษาพิเศษฯ และเว็บไซต์ของศูนย์การศึกษาพิเศษฯ

ขั้นตอนงานในการบริหารจัดการเรียนการสอน

การดำเนินงานในการจัดการเรียนการสอน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษฯ ให้ครูติดต่อกับผู้ปกครอง เรื่องการเรียนออนไลน์ผ่านคลิป์วิดีโอ และให้ครูสำรวจความพร้อมของผู้ปกครองเรื่องความพร้อมในการเรียนออนไลน์ โดยมีผลออกมาว่า นักเรียนที่มีความพร้อมในการเรียนแบบออนไลน์ คือ 70 % หรือ ประมาณ 449 คน และนักเรียนที่ไม่สามารถเรียนออนไลน์ได้ 30 % หรือประมาณ 192 คน เนื่องจาก 1.นักเรียนอาศัยอยู่กับผู้สูงอายุไม่สามารถสอนนักเรียนได้ 2. มือถือ อุปกรณ์ และอินเทอร์เน็ตไม่มีความพร้อม 3. ผู้ปกครองไม่มีเวลา เนื่องจากประกอบอาชีพ โดยนักเรียนที่พร้อม ครูจะจัดส่งคลิป์วิดีโอการสอนผ่าน Line และสำหรับนักเรียนที่ไม่พร้อมจะทำการสอนและให้คำแนะนำผ่านการพูดคุยทางโทรศัพท์และนักเรียนบางส่วน ครูนำสื่อการสอนไปมอบให้ที่บ้านเพื่อฝึกเพิ่มเติม การนำสื่อการสอนไปมอบให้ที่บ้านนั้นจะพิจารณาความเหมาะสมก่อนว่า บ้านของนักเรียนอยู่ในพื้นที่เสี่ยงหรือไม่ หรืออยู่ไกลหรือไม่ แต่ถ้าบ้านอยู่ในพื้นที่เสี่ยง หรือไกล ครูผู้สอนจะใช้การโทรติดต่อให้การแนะนำผ่านทางโทรศัพท์อย่างเดียว

การออกแบบกิจกรรมและเนื้อหาที่จะนำมาจัดการเรียนการสอน ให้ครูผู้สอนเป็นผู้เลือกกิจกรรมที่จะนำมาสอนเอง โดยการเลือกกิจกรรมจากพัฒนาการของนักเรียนที่ครูประเมินไว้ก่อนที่จะหยุดเรียนร่วมกับพัฒนาการของนักเรียนที่สามารถปฏิบัติได้ในขณะที่หยุดเรียนประเมินโดยครูสอบถามพัฒนาการจากผู้ปกครอง และพิจารณาจากแผน(IEP)ของนักเรียนในปีการศึกษา 2562 ที่ตั้งไว้

ขั้นกำกับ,ติดตาม,ช่วยเหลือ,แก้ปัญหาและประเมินผลในการบริหารจัดการเรียนการสอน

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษฯ จะกำกับและติดตามการทำงานของครู ผ่านทาง Line กลุ่ม และ Google classroom และนิเทศการสอนครูผ่านคลิป์วิดีโอการสอนที่ครูส่งมา ตรวจสอบและให้คำแนะนำส่งกลับไปให้กับครูด้วยตนเองทุกคลิปการสอน การจัดการสอนด้วยคลิป์วิดีโอในช่วงแรกถือได้ว่าเป็นเรื่องใหม่สำหรับครูทุกท่านเพราะเนื่องจากไม่เคยทำมาก่อน อีกทั้งการสอนผ่านกล้องไม่เหมือนสอนโดยตรงกับนักเรียน ปัญหาจึงเกิดขึ้นกับครูหลายคน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษฯ แก้ปัญหาด้วยการอัดคลิป์วิดีโอการสอนของตนเองให้เป็นแนวทางปฏิบัติให้กับครูได้ดูเป็นตัวอย่าง การพัฒนาปรับปรุงคุณภาพในการทำคลิป์วิดีโอ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษฯ ได้ให้ครูที่สามารถทำได้ดีมาแนะนำแนวทางการทำงานให้กับครูท่านอื่น

บทบาทหน้าที่ของครู

ขั้นเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน

ครูได้ติดต่อบริการกับผู้ปกครองผ่าน Line และการโทรศัพท์ เพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ให้กับผู้ปกครองและสำรวจความพร้อมของผู้ปกครองในการเรียนออนไลน์ จากนั้นสรุปข้อมูลและรายงานข้อมูลให้กับผู้อำนวยการฯทราบ เมื่อสำรวจความพร้อมของผู้ปกครองแล้ว ครูได้วางแผนการสอน โดยใช้แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ร่วมกับการพิจารณาความสามารถของนักเรียนทั้งก่อนที่จะหยุดเรียน (เดือนมีนาคม 2563) และช่วงเวลาปัจจุบันมาพิจารณา เลือกกิจกรรมที่ง่ายและเหมาะสมต่อการเรียนรู้ที่บ้าน วิธีการสอนจะเลือกวิธีที่เข้าใจง่าย อธิบายทีละขั้นตอน เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจและทำตามได้

การเตรียมความพร้อมให้กับผู้ปกครองก่อนที่จะทำการสอนให้กับนักเรียน ครูจะทำการติดต่อกับผู้ปกครองผ่านทาง Line เพื่อแจ้งข้อมูลให้ผู้ปกครองทราบว่ามีการส่งคลิปวิดีโอการสอนให้กับผู้ปกครอง โดยอธิบายข้อมูลของคลิป และอุปกรณ์ที่ใช้ สำหรับนักเรียนที่ไม่ได้เรียนผ่านคลิปวิดีโอ ครูจะติดต่อทางโทรศัพท์เพื่อแจ้งข้อมูลของการเรียนล่วงหน้า จากนั้นนัดผู้ปกครองเพื่อนำสื่อการสอนไปให้นักเรียนที่บ้านและอธิบายข้อมูลเพิ่มเติมทางโทรศัพท์ ถ้านักเรียนที่ไม่ได้รับสื่อการสอนจะทำการโทรศัพท์พูดคุยสอนทางโทรศัพท์

ขั้นตอนจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอน ครูจะทำการนัดหมายและติดต่อกับผู้ปกครองก่อนที่จะเริ่มการเรียนการสอน จากนั้นจะทำการส่งคลิปวิดีโอให้กับผู้ปกครอง การส่งคลิปวิดีโอจะทำ 2 สัปดาห์ต่อ 1 คลิปวิดีโอ หลังจากที่ครูส่งคลิปวิดีโอให้กับผู้ปกครองแล้ว ครูจะมีการติดตามผลของการสอนผ่านทาง Line สำหรับนักเรียนที่นำสื่อไปให้ที่บ้าน สื่อการสอนจะมีทั้งสื่อที่เป็นกิจกรรมที่มีอยู่แล้วที่ศูนย์การศึกษาพิเศษและสื่อที่เป็นสื่อเดียวกับกิจกรรมในคลิปวิดีโอ ครูผู้สอนจะเลือกตามความเหมาะสม ให้กับนักเรียน แต่โดยส่วนใหญ่กิจกรรมการสอน จะใช้อุปกรณ์ที่ง่ายหาที่บ้านได้ บางครั้งให้ใช้สื่อที่บ้านร่วมด้วย การติดตามผลจะผ่านทางโทรศัพท์ หลังจากที่ครูส่งคลิปวิดีโอการสอนให้กับผู้ปกครองไปแล้วจะมีการติดตามการเรียนรู้ของนักเรียนทุกวัน ผ่านการสอบถามจากผู้ปกครอง ทั้งทาง Line และทางโทรศัพท์ หากผู้ปกครองพบปัญหาจากการสอนนักเรียนจะติดต่อสอบถามครูผู้สอน เช่นนักเรียนไม่สามารถทำกิจกรรมได้ ครูจะให้ผู้ปกครองทำการฝึกไปก่อนสักระยะ หากไม่ดีขึ้นจะมีการปรับสื่อการสอน และให้ผู้ปกครองนำไปสอนนักเรียนซ้ำอีกครั้ง หรือมีการย่อยกิจกรรมให้ง่ายขึ้นเพื่อให้เด็กนักเรียนสามารถทำได้

การบันทึกผลหลังสอน ครูผู้สอนจะมีการสอบถามพัฒนาการของนักเรียนหลังจากที่ส่งคลิปวิดีโอให้กับผู้ปกครองทุกวัน มีการจดบันทึกและรายงานข้อมูลให้กับผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษทราบ

ขั้นตอนติดตามและประเมินผล

การติดตามการเรียนรู้ของนักเรียน ครูผู้สอนจะทำการสอบถามข้อมูลหลังจากที่ผู้ปกครองได้ทำการฝึก หากพบปัญหาจากการฝึกครูจะให้คำแนะนำกับผู้ปกครองและปรับแก้ไขการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนให้มากขึ้น การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน จะเป็นการประเมินความสามารถของนักเรียนหลังจากที่ได้รับการฝึกในแต่ละวัน การประเมินผลตามมาตรฐาน มี 5 ระดับ

ระดับที่ 1 คือ ทำไม่ได้

ระดับที่ 2 คือ ทำได้โดยใช้การกระตุ้นเตือน ทั้งสามแบบร่วมกัน คือ ทางกาย วาจา และท่าทาง

ระดับที่ 3 คือ ทำได้โดยใช้การกระตุ้นเตือน ทั้งสองแบบร่วมกัน คือ ทางกาย หรือวาจา หรือทางท่าทาง

ระดับที่ 4 คือ ทำได้โดยใช้การกระตุ้นเตือนทางวาจา หรือ ทางท่าทาง อย่างใดอย่างหนึ่ง

ระดับที่ 5 คือ ทำได้ด้วยตนเอง

การประเมินครูจะใช้วิธีการสอบถามจากผู้ปกครองว่านักเรียนสามารถทำได้หรือไม่ผ่านทาง Line และโทรศัพท์ถาม ถ้าหากผู้ปกครองสะดวก ครูจะให้ผู้ปกครองถ่ายคลิปวิดีโอส่งให้กับครู ดูประกอบการประเมินนักเรียนจะผ่านต่อเมื่อนักเรียน ทำได้ 3 หรือ 4 ครั้ง ต่อ 1 กิจกรรม

2. การบริหารจัดการเรียนการสอนช่วงผ่อนคลายของโควิด-19

สถานการณ์ของโควิด-19 ในประเทศไทยมีจำนวนผู้ติดเชื้อลดลง ทำให้สามารถกลับมาเปิดเรียนที่สถานศึกษาได้อีกครั้ง การจัดการเรียนการสอนสามารถกลับมาสู่การเรียนรู้ที่ศูนย์การศึกษาพิเศษตามเดิมแต่ต้องอยู่ภายใต้ความปลอดภัยทั้งครูและนักเรียน บทเรียนที่ได้เรียนในช่วงออนไลน์ยังคงนำมาเรียนซ้ำอีกครั้งเพื่อทบทวนสิ่งที่เรียนมา

บทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร

ขั้นเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการเรียนการสอน

การเตรียมความพร้อมก่อนการเปิดภาคเรียนด้านการบริหาร ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษฯได้มีการจัดประชุมในเดือนมิถุนายน 2563 ผ่านโปรแกรม Zoom เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดเรียนตามมาตรการ รับมือเชื้อไวรัสโควิด-19 โดยผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษฯและหัวหน้าฝ่ายบริหารงานกลุ่มต่างๆ ได้ชี้แจงรูปแบบการให้บริการที่ถูกปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการทำงานในสถานการณ์ปัจจุบัน คือ การปฏิบัติตามการป้องกัน ยับยั้ง และควบคุม การแพร่ระบาดของโควิด-19 การเตรียมความพร้อมของสถานที่เพื่อรองรับการเปิดภาคเรียน การประชุมผู้ปกครอง การเตรียมความพร้อมของนักเรียน รวมถึงการจัดวันมาเรียนให้กับนักเรียนเพื่อลดความแออัดของสถานที่ และทางผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษฯได้ให้มีการประเมินความพร้อมก่อนการเปิดภาคเรียนเพื่อรองรับการตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณสุข โดยมีการประเมินตนเองก่อนตามแบบประเมินตนเองสำหรับสถานศึกษาในการเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียน โดยได้รับการประเมินอยู่ในระดับสีเขียว หมายถึง โรงเรียนสามารถเปิดเรียนได้ มีความพร้อมที่จะให้นักเรียนมาเรียนที่โรงเรียนได้

การเตรียมความพร้อมก่อนการเปิดภาคเรียนด้านการปฏิบัติงานครูและบุคลากร ทางผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษฯได้ให้แนวทางปฏิบัติแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนเปิดภาคเรียน ดังนี้ 1. ให้ทุกคนติดตามข้อมูลข่าวสารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 อยู่เสมอ 2. สังเกตอาการป่วยของตนเอง หากมีอาการป่วยให้หยุดปฏิบัติงานและรีบไปพบแพทย์ทันที 3. ปฏิบัติตามมาตรการการป้องกันโรคอย่างเคร่งครัดสำหรับครูที่ต้องใช้เสียงในการสื่อสาร นักเรียนต้องเห็นรูปปากเวลาพูด ให้ใช้ face shield สวมใส่แทนหน้ากากอนามัยและเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล หลีกเลี่ยงการไปในสถานที่ที่แออัดหรือพื้นที่เสี่ยง 4. ให้ครูแจ้งผู้ปกครองให้นักเรียนนำของใช้ส่วนตัวมาเอง เช่น แก้วน้ำ ช้อนส้อม เป็นต้น 5. ครูจัดหาสื่อการสอนและเทคนิคการสอนในเรื่องของการป้องกันโควิด-19 มาสอนนักเรียนในช่วงเปิดภาคเรียน 6.ครูและพี่เลี้ยงช่วยกันทำความสะอาดสื่อหรืออุปกรณ์ ของใช้ร่วมกันของนักเรียนที่เป็นจุดสัมผัสเสี่ยงทุกครั้งหลังใช้งาน 7.ควบคุมดูแลการจัดที่นั่งภายในห้องเรียนและโรงอาหาร ตามหลักการเว้นระยะห่างระหว่างบุคคลอย่างน้อย 1 - 2 เมตร 8.ตรวจสอบ ติดตามการมาเรียนของนักเรียน 9. ตรวจคัดกรองทุกคนที่เข้ามาในสถานศึกษาตามแนวปฏิบัติที่ตั้งไว้

การเตรียมความพร้อมก่อนการเปิดภาคเรียนด้านอาคารและสถานที่ การปรับชั้นเรียน ได้ปรับชั้นเรียนให้มีจำนวนห้องที่มากขึ้นแต่มีขนาดเล็กลง จำนวนนักเรียนแต่ละห้องเรียนจะมีไม่เกินสามคนต่อห้องและได้กำหนดระเบียบในการใช้อาคารสถานที่ ห้ามไม่ให้ผู้ปกครองเข้ามาในอาคารเรียน ให้ส่งนักเรียนทางเข้าด้านหน้า

โรงเรียน ครูจะเป็นผู้รับและส่งนักเรียนที่ด้านหน้าทางเข้า ก่อนเข้าอาคารเรียนนักเรียนจะต้องวัดอุณหภูมิ ล้างมือ ก่อนเข้าอาคารเรียนทุกครั้ง โรงอาหารจะจัดให้มีการเว้นระยะห่างในการรับประทานอาหาร และทำความสะอาด สถานที่ให้พร้อมก่อนการเปิดภาคเรียน

การเตรียมความพร้อมก่อนการเปิดภาคเรียนด้านนักเรียนและผู้ปกครอง การประชุมผู้ปกครอง ครูได้ติดต่อและให้ข้อมูลกับผู้ปกครองเรื่องการเปิดภาคเรียน ทั้งทาง Line และการโทรศัพท์ มีการนัดหมายผู้ปกครอง เข้ามาประชุมผู้ปกครอง โดยเป็นการนัดหมายเป็นกลุ่มเพื่อลดความแออัดของสถานที่ การประชุมผู้ปกครอง ผู้อำนวยการจะประชุมเรื่องการเตรียมตัวเพื่อเปิดภาคเรียน,การชี้แจงเรื่องการสลับวันมาเรียนโดยจะแบ่งนักเรียน แต่ละห้องออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มที่ 1 จะมาเรียนในวันจันทร์และวันพุธ ส่วนกลุ่มที่ 2 จะมาเรียนในวันอังคารและ วันพฤหัสบดี ส่วนวันศุกร์จะเป็นการให้บริการนักเรียนตามบ้าน ,การย้ายขึ้นชั้นใหม่ของนักเรียน รับฟังแนวทาง ปฏิบัติเมื่อมาโรงเรียนและนัดหมายผู้ปกครองเพื่อเข้ามารับฟังแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เมื่อเปิด ภาคเรียน

ขั้นตอนงานในการบริหารการจัดการเรียนการสอน

เมื่อเปิดภาคเรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษฯได้ให้ครูจัดการเรียนการสอนนักเรียนแบบสลับวัน มาเรียน ผู้อำนวยการได้จัดให้กลุ่มนักเรียนให้มาเรียนตามวันที่กำหนดของแต่ละกลุ่ม โดยให้ครูปฏิบัติตาม มาตรการป้องกันโควิด-19 อย่างเคร่งครัด ตั้งแต่รับนักเรียน การจัดการเรียนการสอนภายในชั้นเรียน การ รับประทานอาหาร และการสอดแทรกการเรียนการสอนเกี่ยวกับการป้องกันโควิด-19 ให้กับนักเรียน โดย ผู้อำนวยการจะเป็นฝ่ายคอยให้คำแนะนำขณะปฏิบัติงาน เมื่อเปิดภาคเรียน ผู้อำนวยการได้จัดให้มีการเรียนการ สอน และกิจกรรมที่อยู่ภายใต้ความปลอดภัย การอยู่รวมกันจะต้องป้องกันตนเองทั้งนักเรียนและครูผู้สอน

ขั้นกำกับ,ติดตาม,ช่วยเหลือ,แก้ปัญหาและประเมินผลในการบริหารการจัดการเรียนการสอน

การติดตามการดำเนินงานของครูและบุคลากร ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษฯจะตรวจสอบจากการ เข้าไปตามชั้นเรียน เพื่อพิจารณาการทำงานของครูตามที่ได้รับมอบหมายภายใต้มาตรการโควิด-19 ส่วนหน่วย บริการที่ไม่สามารถไปได้ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษฯจะใช้การติดตามงาน การจัดชั้นเรียน การจัด นักเรียนเข้าชั้นเรียน ผ่านกล้องวงจรปิดที่ติดตั้งไว้ทุกศูนย์ในช่วงก่อนเปิดภาคเรียน นอกจากนี้มีการสุ่มตรวจใน ทุกหน่วยบริการเพื่อตรวจดูเรื่องความสะอาดของสถานที่และการปฏิบัติงานของครู การช่วยเหลือและแก้ปัญหา ก่อนเปิดภาคเรียน หากพบปัญหาในส่วนงานใด ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษฯจะให้ครูแก้ปัญหาด้วยตนเอง ก่อน หากแก้ปัญหาไม่ได้จะนำมาประชุมและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นร่วมกัน การประเมินผลในการทำงานเมื่อเปิด ภาคเรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษฯจะติดตามการทำงานของครูและบุคลากรอยู่ตลอด จะมีการนิเทศ การสอนอยู่เสมอ และคอยติดตามการทำงานของครูและบุคลากรผ่านกล้องวงจรปิด เพื่อให้เห็นการทำงานได้ ชัดเจนมากขึ้น

บทบาทหน้าที่ของครู

ขั้นเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน

ครูได้จัดชั้นเรียนให้มีขนาดเล็กลง เพื่อเพิ่มจำนวนห้องเรียนให้มากขึ้น ลดความแออัดของจำนวนนักเรียน การจัดชั้นเรียนภายในศูนย์ไม่ได้มีการจัดรูปแบบเว้นระยะห่าง เพราะมีข้อจำกัด คือ นักเรียนไม่ได้นั่งโต๊ะหรือเก้าอี้เรียน จะนั่งที่พื้น การกั้นฉากจะไม่ได้จัดทำเนื่องจากไม่สะดวกต่อการเรียนของนักเรียน การใช้ห้องเรียนครูและพี่เลี้ยงจะช่วยกันทำความสะอาดเมื่อนักเรียนใช้งานห้องเรียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว จุดที่สัมผัสบ่อยจะทำความสะอาดเป็นพิเศษเพื่อความปลอดภัยของนักเรียน

การเตรียมสื่อการสอนเพื่อให้ความรู้เรื่องโควิด-19 ครูจะเตรียมสื่อการสอน เป็นพวงรูปภาพ เช่น ขั้นตอนการล้างมือ ติดในห้องเรียน ห้องน้ำ เพื่อสอนให้นักเรียนเรียนรู้ขั้นตอนการล้างมือที่ถูกต้อง เน้นรูปภาพน่ารัก สีสดใส เพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน

ขั้นจัดการเรียนการสอน

การสอนความรู้เรื่องโควิด-19 ครูผู้สอนจะเน้นไปในเรื่องของการล้างมือ การใส่หน้ากากอนามัย เพราะเป็นเรื่องที่นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ ครูจะเน้นย้ำเรื่องล้างมืออยู่บ่อยๆเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และใช้เทคนิคเพิ่มเติม เช่น การร้องเพลง การทำมือเป็นรูปสัตว์ขณะล้างมือ มาใช้สอนร่วมด้วย

การปรับเปลี่ยนและวิธีการสอนนักเรียน การสอนนักเรียนจะสอนตามแผนการเรียนรู้ที่ตั้งไว้ของนักเรียนแต่ละคน ผักพัฒนาการทักษะทั้ง 7 และแผน IEP ของแต่ละบุคคล เสริมวิธีสอนบางกิจกรรมที่ต้องเว้นระยะห่าง

ขั้นติดตามและประเมินผล

การเรียนรู้ของนักเรียนในช่วงที่เรียนออนไลน์ครูผู้สอนยังคงติดตามสิ่งที่นักเรียนได้รับในช่วงนั้น นำมาประเมินซ้ำ ด้วยการให้นักเรียนปฏิบัติเมื่อเปิดเทอม แต่จะทำแบบสอดแทรกการเรียนรู้ขณะอยู่ในห้องเรียน หากนักเรียนสามารถทำได้ครูจะเริ่มสอนในกิจกรรมใหม่ หากนักเรียนทำไม่ได้ ครูจะทบทวนของเก่าร่วมด้วยเพื่อเน้นย้ำการเรียนรู้ของนักเรียนให้ดีขึ้น และประเมินผลตามมาตรฐาน 5 ระดับ

3. การบริหารจัดการเรียนการสอนช่วงการแพร่ระบาดใหม่ของโควิด-19

บทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร

ขั้นเตรียมความพร้อมในการบริหารจัดการเรียนการสอน

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 เริ่มกลับมาแพร่ระบาดมากขึ้นในช่วงเดือนธันวาคม 2563 และหลังจากช่วงที่ปิดปีใหม่ นายณัฏฐพล ทีปสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการลงนามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ให้สถานศึกษาในกำกับ 28 จังหวัด ปิดเรียนด้วยเหตุพิเศษเป็นเวลา 1 เดือน นับตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2564 ถึง 31 มกราคม 2564 เป็นต้นไปและกลับมาเปิดเรียนอีกครั้งในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2564 เนื่องจากสถานการณ์ดังกล่าวทำให้ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษฯต้องกลับมาจัดการเรียนการสอนออนไลน์อีกครั้ง โดยมีการนัดประชุมครูโดยใช้วิดีโอ Zoom ออนไลน์ เพื่อประชุมการดำเนินงาน บริหารเรื่องแนวทางการปฏิบัติงานในการบริหารงานช่วงโรคระบาดโควิด-19 แนวทางในการจัดการเรียนการสอน วางแผนการทำงานให้กับบุคลากรให้มีการทำงานร่วมกันแบบ work from home ผ่านออนไลน์ทั้งการประชุมและการทำงาน ให้

ครูผู้สอน เตรียมการสอนออนไลน์ จัดทำคลิปวิดีโอการสอนและประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองทราบทั้งการหยุดเรียนและการเรียนออนไลน์ นอกจากทำคลิปการสอนแล้วนั้น ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษฯ ได้ให้ครูและบุคลากรทำบันทึกข้อตกลงในการปฏิบัติงานหรือภาระงานที่ต้องดำเนินการระหว่างประกาศหยุด

ขั้นตอนงานในการบริหารการจัดการเรียนการสอน

มีการสำรวจสถิติของบุคลากรเพื่อวางแผนในการทำงาน โดยมีผลดังนี้ กลุ่มเสี่ยง 50 คน กลุ่มเฝ้าระวัง 52 คน ไม่อยู่ในพื้นที่เสี่ยง 23 คน เมื่อได้จำนวนของบุคลากรตามที่แจ้งมา มีการวางแผนการทำงานโดยให้บุคลากรจัดกิจกรรมผ่านออนไลน์ เตรียมจัดกิจกรรมการสอนแบบออนไลน์ในรูปแบบที่เคยทำมาแล้วพร้อมทั้งเตรียมงานในส่วนที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้างาน การทำคลิปการสอนให้ครูจัดทำคลิปวิดีโอการสอนนักเรียน มีความยาวอยู่ระหว่าง 5-10 นาที ส่งทุกวันศุกร์ของทุกสัปดาห์ และการสอนให้ครูเลือกมาหนึ่งทักษะในการจัดทำคลิปวิดีโอ ใช้อุปกรณ์ที่มีอยู่ที่บ้านหาได้ง่ายและอธิบายวิธีการสอนให้กับผู้ปกครอง การเลือกกิจกรรมการสอนให้ดำเนินกิจกรรมตามที่เคยปฏิบัติมาแล้วในการแพร่ระบาดครั้งแรก

ขั้นกำกับ,ติดตาม,ช่วยเหลือ,แก้ปัญหาและประเมินผลในการบริหารการจัดการเรียนการสอน

การกำกับ,ติดตาม,ช่วยเหลือ,แก้ปัญหาและประเมินผล ยังคงปฏิบัติในรูปแบบเดิมที่ปฏิบัติในการแพร่ระบาดครั้งแรก การติดต่อสื่อสารผ่านทาง Line การประชุมผ่าน Zoom แจ้งแผนการทำงานและส่งงานใน Google classroom ครูผู้สอนจะต้องทำบันทึกข้อตกลงในการทำงานและส่งให้กับผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษฯ เพื่อตรวจ และต้องทำรายงานประจำวัน Work from home ตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายส่งตามเวลาที่กำหนด

บทบาทหน้าที่ของครู

ขั้นเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน

ครูได้เตรียมความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่โดยการติดต่อกับผู้ปกครองเพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองทราบถึงการประกาศหยุดเรียน ในวันที่ 4 มกราคม 2564 และแจ้งให้ผู้ปกครองทราบถึงการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ จากนั้นสอบถามข้อมูลนักเรียนเพิ่มเติมจากผู้ปกครอง เนื่องจากการประกาศหยุดได้หยุดต่อเนื่องจากปีใหม่นาน ทำให้ครูทราบถึงพัฒนาการปัจจุบันของนักเรียน สามารถดำเนินการจัดทำแผนการสอนและคลิปวิดีโอได้ โดยใช้แผนการเรียนการสอนที่ตั้งไว้ขณะเรียนช่วงเดือนธันวาคม 2563 มาพัฒนาต่อเนื่อง และหากิจกรรมที่เหมาะสมกับการสอนขณะที่หยุดเรียนอยู่ที่บ้าน

ขั้นจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนผ่านคลิปวิดีโอของครู จะส่งคลิปวิดีโอให้กับผู้ปกครองสัปดาห์ละ 1 คลิปวิดีโอ รูปแบบของคลิปวิดีโอยังคงรูปแบบการนำเสนอแบบเดิมที่ผู้อำนวยการฯ ได้ออกแบบไว้ การเลือกกิจกรรมและบทเรียนที่จะนำมาสอนให้กับนักเรียนยังคงเลือกจากแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) ร่วมกับความสามารถของนักเรียนก่อนที่จะหยุดเรียนและขณะที่หยุดเรียนมาพิจารณาร่วมกันและเลือกบทเรียนที่เหมาะสมมาสอนนักเรียน

ขั้นตอนติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผลของครูยังคงติดตามนักเรียนที่ตนรับผิดชอบและรายงานผลเป็นประจำทุกวันให้กับผู้อำนวยการรับทราบผ่านทางรายงานประจำวันซึ่งจะส่งทุกวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ส่วนการประเมินนักเรียนจะทำการประเมินตามมาตรฐาน 5 ระดับ เช่นเดิม

4. การสะท้อนการเรียนรู้ที่ได้จากการบริหารและการจัดการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์โควิด-19

การบริหารจัดการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์โควิด-19 เป็นการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่เคยปฏิบัติมาก่อน การทำงานในช่วงแรกอาจจะไม่ค่อยดีมากนักเพราะเนื่องจากไม่มีความรู้ด้านการจัดการสอนแบบออนไลน์ เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ต้องเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสอน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษฯและครูได้เรียนรู้ปรับตัวเพื่อที่รับกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ ยืดหยุ่นในการทำงาน เพื่อให้นักเรียนได้ประโยชน์สูงสุด

เดิมงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ คือ งาน Early Intervention (EI) เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบที่ผู้ปกครองเข้ามานั่งเรียนกับนักเรียน แต่ทางศูนย์การศึกษาพิเศษมีข้อจำกัดเรื่องของพื้นที่ ห้องเรียนมีขนาดเล็กทำให้ผู้ปกครองไม่สามารถเข้ามานั่งเรียนกับนักเรียนได้ ทางครูผู้สอนจะใช้วิธีคุยกับผู้ปกครองหลังจากนักเรียนเลิกเรียนแทนซึ่งทำให้ผู้ปกครองไม่ได้เรียนรู้วิธีการสอนนักเรียน แต่พอมีสถานการณ์โควิด-19 ทำให้ผู้ปกครองได้เรียนรู้การสอน ว่าต้องสอนลูกอย่างไร โดยที่ครูเป็นแบบอย่างให้ผู้ปกครองทำให้ผู้ปกครองนำไปสอนลูกต่อได้ด้วยตนเอง

การปฏิบัติงานภายในศูนย์การศึกษาพิเศษในช่วงโควิด-19 ทำให้พบว่าการทำงานไม่จำเป็นต้องทำงานจากการรวมตัวที่ใดที่หนึ่ง เช่น การประชุมงาน การทำการสอน การทำงานสามารถทำได้ทุกที่ ครูได้เรียนรู้การทำงานในรูปแบบใหม่ ทุกอย่างสามารถปรับเปลี่ยนได้ รูปแบบการสอนเปลี่ยนแปลง ครูได้รู้จักการปรับตัวในการทำงานมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

การบริหารและจัดการเรียนการสอนของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลก เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ต้องปรับตัวเพื่อให้การเรียนรู้ของนักเรียนไม่หยุดนิ่ง ทางผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษฯและครูได้ปรับเปลี่ยนการทำงานเพื่อให้การเรียนการสอนเดินหน้าต่อไปซึ่งมีความสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ(2563) ที่ต้องการให้การเรียนการสอนดำเนินต่อแม้ว่าโรงเรียนจะหยุดเรียนแต่การเรียนรู้ไม่หยุดไปด้วย

ศูนย์การศึกษาพิเศษฯได้มีการจัดการเรียนการสอนผ่านคลิป์วิดีโอโดยสอนผ่านผู้ปกครอง ซึ่งการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่ได้รับการสนับสนุนและให้การช่วยเหลือจากผู้ปกครองเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการจัดการศึกษาออนไลน์ในกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจำเป็นจะต้องได้รับการช่วยเหลือจากผู้ปกครองร่วมด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Marinela N. Šćepanović and Snežana J. Nikolić (2020) ได้ทำการศึกษา

การเรียนรวมของนักเรียนที่มีความทุพพลภาพในสภาพแวดล้อมออนไลน์ ทำการสอบถามผู้ปกครองและครูในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ โดยผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้แบบออนไลน์ยังต้องได้รับการสนับสนุนและการช่วยเหลือจากผู้ปกครองเป็นอย่างมากรวมถึงครูผู้สอนด้วย ทางศูนย์การศึกษาพิเศษฯได้ใช้วิธีการเรียนออนไลน์ผ่านผู้ปกครอง ทำให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือนักเรียนขณะอยู่ที่บ้าน ทำให้การเรียนออนไลน์ของศูนย์การศึกษาพิเศษฯดำเนินงานได้ดี นักเรียนได้รับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

การจัดการเรียนการสอนของศูนย์การศึกษาพิเศษฯมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Daryl F. Mellard, Mary F. Rice, Kelsey R. Ortiz, & Toni M. Curry (2020) ที่กล่าวถึงกรอบกลยุทธ์สี่ประการสำหรับการออกแบบการเรียนรู้โดยใช้เครื่องมือออนไลน์สำหรับครูการศึกษาพิเศษโดยนำเสนอว่า การช่วยเหลือนักเรียนควรพิจารณา โดยมีข้อเสนอดังนี้ 1. สร้างและฟื้นฟูความสามารถของนักเรียน หาจุดแข็งและจุดอ่อนให้กับนักเรียน และออกแบบการเรียนรู้หรือปรับปรุงทักษะเดิม 2. ปรับบริบท ปรับเปลี่ยนเนื้อหาของแผนการสอนเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนและสนับสนุนความสามารถของนักเรียน 3. แก้ไขงาน เปลี่ยนแนวทางในการทำงาน ปรับงานที่ทำให้เป็นงานที่ย่อยลง หรือเล็กลง โดยระบุคำแนะนำที่ชัดเจนควบคู่ไปด้วย ผีฝนและแก้ไขเพื่อการเข้าถึงและการตอบสนองที่ดีของนักเรียน 4. ป้องกันปัญหาในอนาคต คาดการณ์การปรับเปลี่ยนที่อาจเกิดขึ้น ควรเตรียมความพร้อมที่จะช่วยเหลือนักเรียน ไม่รอให้เกิดความผิดพลาดแล้วถึงทำการช่วยเหลือ ศูนย์การศึกษาพิเศษฯ ได้จัดการเรียนการสอนโดยหาความสามารถพื้นฐานของนักเรียนก่อนด้วยการสอบถามจากผู้ปกครองทั้งการโทรศัพท์สอบถามและสอบถามทาง Line และศึกษาจากแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ในการวางแผนการสอนเพื่อเพื่อพัฒนานักเรียนได้อย่างตรงจุดทั้งจุดแข็งและจุดอ่อน และมีการปรับวิธีการสอนให้ง่ายต่อการสอนนักเรียนที่บ้านโดยไม่ใช้วิธีการสอนที่ยากเกินไปและอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการสอนต้องหาง่ายภายในบ้าน อธิบายการสอนเป็นขั้นตอนเพื่อให้ผู้ปกครองเรียนรู้ได้ง่าย ใช้ภาษาที่เข้าใจได้ง่าย และครูคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำกับผู้ปกครองอยู่เสมอ มีการปรับเปลี่ยนวิธีการและสื่อหากนักเรียนไม่สามารถทำได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. การบริหารและการจัดการเรียนการสอนด้วยการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกจะเป็นแนวทางที่นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างไม่หยุดนิ่ง
2. ผู้บริหารและครูมีการพัฒนางานที่ทำด้วยการเรียนรู้ ทดลอง แก้ไข ปรับปรุง อย่างต่อเนื่องช่วยให้การจัดการเรียนการสอนเกิดความก้าวหน้าและเกิดประโยชน์ต่อนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์ที่นักเรียนไม่สามารถมาโรงเรียนได้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม
2. ศึกษาการเรียนรู้ของผู้ปกครองในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่บ้านเมื่อไม่สามารถมาโรงเรียนได้

บรรณานุกรม

- กรมควบคุมโรค. 2563. โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (Online).
https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/faq_more.php, 25 พฤศจิกายน 2563
- กรมอนามัย. 2563. แนวทางเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา การเปิดภาคเรียน
ป้องกัน Covid-19 (Online). https://multimedia.anamai.moph.go.th/infographics/covid19-info_164/, 29 มกราคม 2564.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2563. ศธ.สั่งสถานศึกษาทั่วประเทศ ทั้งรัฐและเอกชน ปิดเรียนด้วย
เหตุพิเศษ ป้องกันการแพร่ระบาดโควิด-19 (Online). <https://moe360.blog/2020/03/17/>, 21
พฤศจิกายน 2563.
- _____. 2563. การเตรียมความพร้อมของกระทรวงศึกษาธิการ ก่อน
เปิดภาคเรียน 1 กรกฎาคม 2563 (Online). <https://moe360.blog/2020>, 21 พฤศจิกายน 2563.
- วาทีนี อมรไพศาลเลิศ. 2563. เทคนิคพิเศษการสอนออนไลน์ ช่วง COVID-19
สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ (Online), <https://www.chula.ac.th/news/31541/>,
- Daryl F. Mellard, Mary F. Rice, Kelsey R. Ortiz, & Toni M. Curry. 2020. **Strategic
Accommodation Framework for Students with Disabilities in Online Learning
Environments** (Online), 3 ธันวาคม 2563.
- Marinela N. Šćepanović and Snežana J. Nikolić. 2020. **INCLUSIVE EDUCATION OF
CHILDREN WITH DISABILITIES IN THE ONLINE ENVIRONMENT** (Online).
https://www.academia.edu/43101232/Strategic_Accommodation_Framework_for_Students_with_Disabilities_in_Online_Learning_Environments, 30 พฤศจิกายน 2563.